

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Britanski lev.

Celih petnajst let je veliki britanski lev dremal. Ni ga vzbudil iz njegove dremavice obupni krik kitajskega ljudstva, kateremu je Japonec trgjal žive kose iz njegovega telesa; ni se vzdramil, ko se je Nemčija odstranila iz Zveze narodov in se proti mirovnim dogovorom začela nanovo oboroževati; niso ga vzbudile neštete prošnje zatiranih narodov — ne najzadnje manjšinskih narodov. Danes pa britanski lev grozeče trese svojo glavo, ponosna Italija se ob pogledu nanj boječe ozira za prijatelji, vsa Evropa čuti njegov velikanski vpliv.

Velika Britanija je prva velesila Evrope, je poleg Amerike velesila sveta. Njeno brodogradništvo obvlada atlantski ocean, nadzira sredozemsko morje, križari v indijskem oceanu. Njena trgovina je razpredena po vseh kontinentih, njen denar podpira nešteta državna, narodna in zasebna gospodarstva, njene vojne sile se lahko merijo z onimi velike Amerike. Ta Anglija je danes braniteljica po Italiji napadene Abesinije, one Abesinije, ki je morala minule dni praznovati krvav božič s tisoči mrtvimi in ranjenimi na vojnih frontah.

Presenečena gleda Evropa, ki je bila doslej vajena videti Anglijo in Italijo na isti liniji, Anglijo kot odločno nasprotnico italijanskega podjetja v Afriki. Razočarana vidi Italija, da ji je od tolikega prizadevanja, da utrdi in ojači svoj vpliv v evropskem mednarodnem življenju, ostala le mala dediščina prijateljstva Avstrije, Madžarske in Albanije. V ustih evropskih politikov je danes ime novega angleškega zunanjega ministra Antona Edena. V tihi borbi s svojim političnim tovarišem Hoarejem, ki je želel čimprej rešitev abesinskega spora s pristankom na italijanske želje po abesinski zemlji, je Eden odnesel zmago. Njegovo stališče, da se mir v Afriki nikakor ne sme odkupiti z abesinsko žrtvijo, je zmagalo. Za njim stoji angleška javnost, za njim stoji tudi večina evropskih držav. Italija ve, da je novi angleški državnik osebni neprijatelj Mussolinijev, ker ga je leta spomladi došlega z nekimi predlogi hladno sprejel in njegovo posredovanje ostro zavrnil.

Novi položaj kaže močne ostrine. Laval, francoski zagovornik čimprejšnje rešitve afrikanskega spora, se ima trdo boriti za večino v poslanski zbornici. Njegov veliki zaveznik je strah Francozov pred nasiljem ojačene hitlerjanske Nemčije. Ta zna brzokone še nadalje opravičevati Lavalovo posredovanje med Italijo in njenimi protivniki. Med tem je angleška vlada razposlala vsem državam ob sredozemskem morju vprašanje, če bodo sodelovale z njo v slučaju, da Italija napade angleške postojanke. Države — Jugoslavija, Grčija, Rumunija, Turčija in Španija — so v načelu odgovorile pritrdilno, a si za protiuslugo izrekle gotove pravice. To vprašanje angleške vlade je smatrali samo za prikrito grožnjo Italiji, ker ona po Mussolinijevi izrecni izjavi na noben način ne bo izvala evropske vojne. Zadostovala je grožnja zato, da je italijanski poslanik v Parizu izjavil Mussolinijevo željo, da pričakuje Italija od Francije novih mirovnih predlogov. Laval je zamogel poslanika samo nasloviti na Zvezo narodov, ki je trenutno edina merodajna za mirovno akcijo.

Ob vseh ostrinah trenutnega položaja pa bi se motil, kdor bi menil, da bo Anglija pripravljena tudi s skrajnimi sredstvi razbiti italijanski odpor. Kot vsaka napetost, je tudi ta končno samo vprašanje boljših živcev in predvsem vprašanje sredstev, ki so na razpolago. Dosedanja italijanska borba proti grozečim nevarnostim je vsekakor vzorna. „Zlati“ plebiscit, tako imenujejo oddajo zlatih prstanov, kolajn in drugih dragocenih predmetov, dokazuje strnjeno italijanskih vrst. Na drugi strani pa moramo pomisliti, da stane Italijo

afrikanska vojna mesečno celo milijardo lir in da postaja dobava blaga iz inozemstva vsled pomanjkanja zlate zaloge že danes kočljivo vprašanje. Življenje v Italiji postaja dražje in vsestranska disciplina naroda vedno bolj nujna. Anglija računa, da bo Mussolini moral prejkoslej popustiti od svojih zahtev. S pokorivtvo Italije Zvezi narodov upa nato utrditi mednarodno zvezo, dobro vedoč, da bo v dogledni bodočnosti dobro služila tudi v obrambo njenih ogroženih interesov na — Daljnem vzhodu.

Britanski lev se danes čuti ogroženega. Vojna v Abesiniji je vzbudila močan nacionalizem v v Egiptu, med črnimi plemeni Afrike narašča mržnja proti vsemu belemu rodu, na Daljnem vzhodu grabi Japonska po ogromnih kosih kitaj-

ske zemlje in širi vseazijsko propagando proti evropskim gospodarjem. Mussolinijeva beseda o „proletarskem italijanskem narodu, ki nujno rabi novih življenskih sredstev za obstoj“, je prišla Angliji ob nepravem času in na to bo morala Italija verovati. Enako dobro ve Mussolini, da bi Anglija ne prenesla Zveze narodov, v kateri bi ne bila zastopana tudi Italija.

Anglija s svojim svetovnim vplivom in ogromnam gospodarskim in političnim aparatom se čuti ogrožena pred danes še nevidnim tekmečem za svetovni vpliv in veljavo. Zamolkli glasovi daljne nevihte udarjajo ob uho britanskega leva in nevoljen trese svojo košato glavo. Vznemirjenje je zbog tega v Italiji, bojazen pred nečim še nedopovedljivim leze v svet.

Vedno spet novi zapletljaji v svetu.

Komaj se je italijansko-abesinska vojna dodobra pričela, že se obetajo novi spori, ki bodo razburjali svet in vznemirjali njegova ljudstva. Mir in red, važna predpogoja ustalitve splošnih razmer, se odmikata vedno bolj. Obeta se bodočnost, temnejša od sedanjosti.

Pogledi sveta se obračajo na vzhod. Japonska, imperialistična država daljnega vzhoda, ne miruje. Pred leti je zasedla ogromno mandžursko ozemlje in proglasila samostojno državo Mandžukuo. Sedaj sledi druga etapa japonskega prodiranja na azijsko celino: Mongolija. Velik del Mongolije, ozemlje okroglo milijon kv. kilometrov z 2 in pol milijona prebivalstvom, je bil sestavni del kitajske države. Že lani so Japonci od te Mongolije odcepili provinco Džehol, sedaj pa hočejo vso proglasiti po mandžurskem vzorcu za samostojno državo. Kitajci so glede japonske namere deljenih nazorov. Mladina je pod komunističnim vplivom in se ostro izjavlja proti japonskemu nasilju, vodilni politični krogi Kitajske se predajajo japonskim vplivom. — Po japonskem prodiranju je sedaj ogrožena tudi mongolska sovjetska republika, ki je neposredno pod nadzorstvom Moskve. Je to ozemlje 1 milj. 285 tisoč kv. kilometrov z nekako 800.000 prebivalci. Japonci ne skrivajo svojih želja tudi po tej zemlji. Ker Rusi ozemlja ne bodo in nočejo odstopiti zastonj, je pričakovati izbruh vojnih sovražnosti med obema državama. Rusija

računa pri tem na pomoč Anglije in še drugih velikih držav, katerih interesi so po japonskem zasedanju enako prizadeti.

Abesinski spor se zavlačuje. Abesinska ofenziva na severu beleži uspehe. Abesinske čete so zasedle mesto Abbi Addi in obkrožile mesto Makalo. Pričakovati je v naslednjih dneh večje spopade z italijanskimi četami. Neguš je hkrati sporočil pogoje, pod katerimi je pripravljen za pogajanja za mir: italijanske čete morajo zapustiti abesinsko zemljo; vse države morajo priznati Abesinijo kot neodvisno državo; v abesinski upravi in gospodarstvu bo neguš nastavljal inozemske svetovalce, ki pa ne smejo biti Italijani; Zveza narodov naj določi mejo med Abesinijo in italijanskimi kolonijami. — Italija se trenutno ne nahaja v zavirljivem položaju. Zagrozila je sedaj z izstopom iz Zveze narodov, če ta ne spremeni svojega stališča v prilog Italiji. — Edina svetla točka za Italijo je zmaga Lavalova, šefa francoske vlade. Francoska poslanska zbornica je izrekla Lavalu minulo soboto zaupnico. Večina za Lavalu znaša 43 glasov, kar kaže, da bo imel v dogledni dobi še trde in nevarne boje z opozicijo, ki odklanja francosko posredovanje v abesinskem sporu. Laval je svoje stališče zagovarjal s prostodušnostjo, naglasil pa zvestobo Francije Angliji in Zvezi narodov. Bržkone bo imel še priliko novega posredovanja, če ga medtem dogodki na abesinskem bojišču ne prehitijo.

Moderno oboroženi Abesinci. Italijanski listi poročajo, da je vojna oprema abesinskih čet čimdalje modernejša. Med zaplenjenim vojaškim materialom je mnogo materiala angleškega in nemškega izvora. Samo v oktobru in novembru so Abesinci sprejeli od Angležev stotisoč modernih pušk, 600 strojnic, 20 milj. nabojev, 36 topov, 200 oklopnih vozov, osem letal i. dr. Poleg tega dobavlja Anglija Abesincem tudi velike količine živeža. Boji Abesincev so obstojali izprva v neredni obrambi pred italijanskimi letali, ki so z bombami napravljala med abesinskimi vojaki zmedo in nered. Sedaj pa so se Abesinci jeklenih ptičev privadili in je njihova bojazen pred njimi prešla.

Iz Amerike. V Zedinjenih državah vlada veliko zanimanje za to, ali bo kongres pristal na prepoved uvoza petroleja v Italijo. V odklonilnem slučaju je vsaka taka prepoved iz Ženeve brezpredmetna. — Nekdanja mehiški brezbožni revolucionar Calles se je nedavno vrnil v glavno mesto. Njegovi bivši pristaši so ga sprejeli z ogorčenjem in zahtevajo od vlade, da ga spet izžene iz Mehike. — Država Urugvaj je, vznemirjena po na-

raščajnem komunističnem gibanju, prekinila stike s sovjetsko Rusijo. Njena odredba je izzvala v ostalih južnoameriških državah veliko veselje in najbrže ji bodo sledile.

Kaj pa Nemčija? Nemčija je v zavirljivem položaju. Od ene strani jo snubijo Angleži za svoje načrte, na drugi strani bi tudi Italijani ne odklanjali nemškega prijateljstva. Hitler molči in je zaenkrat povedal samo to, da bo, kakor hitro bo govor o Abesiniji končan, zahteval za Nemčijo od velesil vse nekdanje njene kolonije.

Železniška nesreča na sv. večer. V Nemčiji se je pri postaji Grossheringen zgodila 24. t. m. velika nesreča. Brzovlak, ki vozi iz Erfurta, je zadel v poštni vlak. Posledice so bile strašne: 33 mrtvih, nad 30 težko ranjenih, deset vozov razbitih. Kriv nesreče je mašinist brzovlaka, ki je hotel dveurno zamudo popraviti z hitrejšo vožnjo.

V Jugoslaviji. Iz vlade sta izstopila gradbeni minister Bobič in minister za telesno vzgojo Komnenovič. Izstop je povod nastopa člana osrednjega odbora Jugoslovanske radikalne zajednice Ace Stanojeviča proti ministrskemu predsedniku dr. Stojadinoviču. Na mesto odstopivših ministrov

sta imenovana bivša ministra Kožulja in Svetkoviča. Vlada dr. Stojadinoviča in dr. Korošca uživa slejkoprej zaupanje večine poslancev in pretežnega dela prebivalstva. — Sredi januarja se sestane skupščina h proračunski debati. — V Ljubljani je bilo ustanovljeno kmečko stanovsko zastopstvo „Kmetiska zveza“ z bivšim poslancem Brodarjem na čelu. — V župni cerkvi v Mozelju na Kočevskem, kjer je dobra polovica župljanov Slovencev, se je ob božiču prvič čula slovenska cerkvena pesem. Pristojna oblast, ki je odredila slovensko petje, namerava enako postopati tudi drugod, kjer živijo poleg Nemcev Slovenci. — V Ljubljani je začelo izhajati glasilo Radikalne zajednice pod naslovom „Slovenski dom“.

Avstrija in Evropa. Tole je zapisal med drugim kancler Schuschnigg k božičnim praznikom v dunajski „Reichspost“ pod naslovom: „Pot k mednarodnemu delu“: „Avstrija se je in se zaveda svoje povezanosti z Evropo. Tudi naša usoda je vključena v usodo Evrope in nikdar nismo podvomili, da je zopetni podvig tudi našega gospodarstva zavisen od gospodarskega podviga drugih držav. To naše prepričanje potrjuje naša zgodovina, ki temelji v zemljepisni legi naše dežele, v podanih naravnih življenskih pogojih Nemcev ob Donavi, v našem zgodovinskem razvoju in iz tega izhajajoče miselnosti našega ljudstva. Ne pretiram, če govorim, da je Avstrija simbol stare zgodovinske misli evropske mirovne, gospodarske in kulturne vzajemnosti.“

Nova okrožnica sv. očeta je posvečena duhovnikom. Sv. oče govori v njej o svetosti duhovskega življenja. V prvem delu kaže okrožnica vzvišenost duhovniškega poklica, ki je orodje v rokah Kristusovih, v drugem navaja okrožnica vrline, ki so potrebne tako vzvišenemu služabniku, v tretjem pa je govor o važnosti duhovniške vzgoje. Okrožnica zaokrožuje po svoji vsebini najbolj važna vprašanja sodobnega življenja.

Pismo v januarju.

Star latinski pisatelj nam pripoveduje, da je prišla h preprosto oblečeni plemeniti Rimljanki Korneliji bogato oblečena, z zlatom in biseri nalepotičena gospa: „Kje imaš ti svoj nakit?“ jo vpraša. Kornelija odpre duri sosednje sobe, pokliče svoja sinova in reče: „To je moj nakit!“ Starišem naj bi bili otroci ne samo v podporo na stara leta, temveč tudi v ponos. Lepšega si pač ne moremo misliti, kakor mnogobrojno družino dobro vzgojenih otrok, nad katerimi imajo stariši veselje in dopadenje. Ravno iz družin z množičnimi otroci so izšli najboljši in najslavnejši možje, da navedemo samo nekatere: slavni nemški škof Emanuel Ketteler, cesar Napoleon, sv.

Klemen Hofbauer, sv. Katarina Sienska in nešteti drugi. Popolnoma napačno je mnenje, da so otroci tem boljše vzgojeni, čim manj jih je v družini. Tega nam ni treba dokazovati, saj vidimo lahko vsak dan, kakšni so taki otroci in kako slabo so vzgojeni ti poedinci v zakonu. Izkušnja kaže, da se v mnogoštevilnih družinah utrdi značaj in obrazi samostojnost za poznejše življenje.

Dandanes postajajo zakoni s številnimi otroci vedno bolj redki, posebno po mestih. Mestne žene nočejo mnogo otrok, kvečjemu enega; vzroki so poleg že zadnjič omenjenih strah pred omejeno udobnostjo, zmanjšana prilika za družabno življenje in za uživanje, kratko rečeno: ne toliko socialne prilike, kot pa osebna sebičnost starišev. Vidimo, da imajo revnejši sloji povprečno več otrok kakor imoviti zakonci, ki bi lahko vzgojili kopo otrok. Današnji svet ima vse polno izgovorov in učeno zvencevih razlogov, da prepreči namen zakona. Pod plaščem medicinske, socialne in vzgojne znanosti hočejo preprečiti voljo Stvarnikova. A vsi, na zunaj še tako tehtni izgovori ne veljajo, merodajna bi morala biti predvsem volja Stvarnikova in njegova postava. Sto in sto izgovorov najdejo v modernem zakonu, da se ubranijo otroka. Zakrnili so njihova srca, da nočejo umeti Zveličarjevih besed: Pustite male k meni priti!

Tole značilno pismo malega dekleta božičnemu Jezuščku nam je prišlo v roke: Srčno sem vesela, da zopet prideš. Hočem te nežno in mehko položiti v jaslice ter prižgati svečke, da boš imel toplo pri nas. Tedaj si vsaj ti pri meni. Veš, tako težko mi je pri srcu, ker sem tako sama in zapuščena. Mama ne pusti, da bi se igrala z drugimi otroci, češ, da so preveč revni in premalo olikani. Toda saj si bil tudi ti reven. In jaz bi se tako rada oklenila teh revnih otrok, da bi jih vzela s seboj v našo lepo hišo in se ondi z njimi igrala. Toda tega ne trpi. Zato te prosim tisočkrat: Ljubi Jezušček, pošlji mi vendar enega bratca! Sme biti tudi sestrice. Ne, pošlji mi pet bratcev in pet sestic, da ne bom tako sama in zapuščena! Imamo petnajst sob, lep vrt in papa veliko denarja. Mama se vozi vedno z avtom in nima časa zame. Če ji rečem, naj mi kupi bratca ali sestrico — pri sosedu jih imajo toliko — tedaj me tako čudno pogleda, se obrne in pravi: „Oh, ti neumnica!“ In jaz grem žalostna v svojo sobo in se skrivaj jokam pri svojih punčikah. Jezušček, o tebi pravijo, da ni noben tako ljubezniv kot ti. Pomagaj mi in mi kmalu pošlji enega bratca!“ — Otroška beseda in vendar pove toliko!

Državna oblast prepoveduje umor nerojenih in zato zahtevajo, naj država, kakor v Rusiji, v postavodaji upošteva razne razloge in naredi izjeme. Toda nad vsemi vzroki stoji božja zapoved: Ne ubijaj! Kar Bog prepoveduje, tega ne sme nobena posvetna oblast dovoliti. Umor nerojenega otroka

se ne da upravičiti z nobenim, na zunaj še tako tehtnim izgovorom. Nedolžnega otroka umoriti s tem ali onim izgovorom, je velika krivica. Čim bolj je kdo nezmožen, da si pomaga sam, tembolj potrebuje javnega, državnega varstva.

Pogostokrat se sliši: Saj je itak preveč ljudi na svetu in še ti ne najdejo zaslužka, da bi mogli živeti. Tako mnenje je popolnoma ničevno, napačno in obsodbe vredno. Zemlja je dovolj obširna, da bi mogla prerediti še večkratno število človeštva, če bi bile posvetne dobrine pravično razdeljene in bi bilo več socialnega čuta. Pomanjkanje socialnega čuta, pravičnosti in bohotija osebne in razredne sebičnosti je kriva pomanjkanju. V srednjem veku je v republikah zgornje in srednje Italije cvetela obrt, trgovina in industrija in prinašala denar v Italijo iz celega sveta, da je bila Italija bankir Evrope. Vladalo je vsesplošno blagostanje in nenavadno visoka kultura v vseh slojih. Ko pa je v 14. stoletju črna kuga pomorila nad tretjino prebivalstva, sta se začeli širiti revščina in brezposelnost. Delo na polju, v trgovini, delavnicah je začelo zastajati. Ladje niso mogle več uvažati in izvažati. Nenadoma je vse zastalo, ker ni bilo dovolj ljudi in so vsi sloji človeške družbe drug od drugega odvisni. Vsi so občutili krizo: kmečki stan je do malega izumrl na črni kugi, polje je ležalo neobdelano, pridelalo se je komaj za dom, v mestih je vsled pomanjkanja živeža zavlada lakota, ki je pobrala še tretjino prebivalstva. Blagostanja je bilo konec. Ali niso sedanja leta onim silno slična? K. f.

DOMAČE NOVICE

Ljudske šole v maternem jeziku!

Sredi decembra je napovedal radio, da so Nemci na Čehoslovaškem na svojem letnem občnem zboru v Pragi zahtevali, naj poskrbi država, da bo šola vsakega nemškega otroka poučevala v njegovem nemškem maternem jeziku. Nemci pa bodo za to poskrbeli, da se bodo češki otroci v nemških državah priučili češčine.

Mi koroški Slovenci nimamo niti ene šole, v kateri bi se poučevali naši otroci v svojem maternem jeziku. Nimamo niti enega učitelja, ki bi se čutil kot Slovenec in bi naše otroke z vnmemo in ljubeznijo poučeval v naši lepi materinščini. Kedaj pride čas, ko bodo učitelji peli z našimi otroci slovensko, naše lepe narodne pesmi? **V naši lepi deželici ne bo miru in sreče, ne bo blagostanja in blagoslova, dokler bo teptan naš od Boga nam podarjeni jezik v šolah, katere je sezidal naš kmet s trdimi žulji!** In dokler ne bodo pravičnejši učitelji, katere plačujejo naši stariši s svojimi visokimi davki! Kdaj dobimo slovenske šolske knjige, v katerih bodo naši otroci brali

PODLISTEK

Ksaver Meško:

Na Poljani.

(62. nadaljevanje.)

Malka je spala tisto noč nemirno. Vso noč so ji zvenele v spanje in v sanje besede Vendelinove o ljubezni, edino osrečujoči in oživljajoči.

„Tudi on je ni vžil v tem domu. In zdaj je ne vživa. Kako žalostno je tudi njegovo življenje!“

Mehko sočutje se je porajalo v srcu: bil ji je sotrpin.

Srečala sta se drugikrat, ob manj lepem in srečnem dnevu, in sta šla s hladnimi obrazi, z mračnimi očmi drug mimo drugega. Nekoč se je peljala z možem iz trga od očeta. Ob cesti sta zagledala ležati Vendelina, pijanega.

Peter je nategnil nehote kakor na tajen ukaz vajeti, da ustavi konje in naloži brata na voz.

„Vozi!“

Zavihtela je bič, konji so se vzpeli in so zdirljali plašni naprej po cesti. Vso pot ni pogledala ne Petra, ne na levo ne na desno stran ceste, kakor bi se bala, da zagleda vsak hip spet kje ležati nesrečnega svaka...

Tako ni bilo ljubezni nikjer. A včasih je zahrepenel po nji z vso dušo izgubljeni sin Tratin v svoji samotni in žalostni zapuščenosti. Začetek in konec vse ljubezni pa je bil zanj v eni besedi: mati! O blaga, ne še pozabljena, ljubljena še vedno, umrla prezgodaj, v gorje in v nesrečo! Kako vse drugačno bi bilo življenje, ko bi živela še ti in bi delila iz bogastva svoje ljubezni in bi kazala

pot in bi vodila in varovala na nji z blago besedo, s skrbečo, ljubečo roko!

Spomnil se je sredi žalostnih misli, in glej, nenadoma je zapel poltihu pesem o velikosti, svetosti in osrečujoči sladkosti ljubezni materine. Peio je srce, trpeče in hrepeneče; ker med svetom ni mogel dati duška svojemu koprnenju, tako velikemu, da ga ni moglo več nositi revno srce, zapuščeno in osamelo. Pela je duša, ki se je čutila krivo. Prosila je odpuščanja in se je opravičevala z bridkostjo.

„Ker ni bilo ob meni tvoje ljubeče duše, o mati, zato je zašla nemirna moja duša; zato je danes tako revna, zasramovana in teptana.“

Ko je postopal in postajal včasih trezen za vasjo ali je ležal na mehkem mahu v gozdu, sam, skrit, ker se mu je zastudilo ob lepem, svetem trenutku življenje med ljudmi in v umazanih, zaduhlih krčmah, je zasanjal tako globoko in živo, da se mu je zmešalo v razgreti domišljiji resnično življenje z zasanjanim.

„Brez skrbi, mati! Dovršim nauke, vstopim v službo, vse moči posvetim poklicu. Iz ljubezni do vas, mati, iz ljubezni do Trate, hirajoče in umirajoče, iz ljubezni do Vilme in Tinke, teh angelov, svetnic, trpečih zaradi domačije in zaradi mene, sahnečih ob suši in pomanjkanju, ker ne najdeta ljubezni v lastnem domu!... Brez skrbi, mati, blaga, draga, iz srca ljubljena! Veliko moči je v meni, iz ljubezni izvirajočih, silnih kakor gorski potok, kipečih do neba. Vsem vam pomorem, vse vas rešim trpljenja in smrti... Kipim od moči, o mati...“

Zasanjal je neskočno lepo življenje, delu posvečeno, bogato sadu. Drhtelo je srce, in oči so sevale od tople dušne sreče...

Čestokrat se je čudil cerkovnik, ko je prišel navsezgodaj zjutraj na pokopališče in je videl v rosi sledove... Čigavi?... Odkod?... Kdo prihaja v tajnih nočeh molit skrivni mir v Gospodu snivajočih?

Pazil je več noči. In glej, v neki noči, popolnoči že, je opazil v mesečini Vendelina, prihajajočega z naglimi, a tihimi koraki po cesti. Postal je pred pokopališčem, ogledal se je gor in dol in vseanokoli, ali ga ne vidi nihče, in je odprl previdno in oprezno nezaklenjena pokopališčna vrata. Priklonil se je ob vhodu in se je prekrizal in je stopal naravnost proti grobu materinemu. Pokleknil je pred njim in je sklonil glavo globoko k njemu: cerkovnik je bil prepričan, da se je dotikalo čelo trave in cvetja na grobu, celo poljubljal je morda nemo gomilo. Klečal je dolgo. Pogovarjal se je pač z rajnico, umrlo prezgodaj, njemu in domu v nesrečo, tožil ji je morda svojo bol.

Ko se je stegnila črez nebo od jutrasem blede roka in je ugašala na nebu sveča za svečo, se je dvignil nočni molilec in je odhajal tiho, s sklonjeno glavo, šepetajoč morda še vročo molitev.

Od tiste noči je pozdravljal cerkovnik izgubljenega študenta spoštljivo kakor župnika...

„Tinka še naj gre in Trata je mrtva; ostanejo sama mrtva srca“ — je govoril nekoč Ivan pismouku Florijanu. Molčala sta oba po veliki, mračni besedi in sta strmela zamišljena na Trato z resnimi očmi, kakor bi slišala težko, bolešno njeno umiranje.

In resnično: edino, kar je dajalo še pomen, življenje in čar Trati, je bila Tinka, najlepša deklica fare in vse doline ne izvzemši trga doli ob izlivu dolinimem v prostrano polje.

zgodovino svojega naroda in čuli o svojih slavnih možeh, pisateljih in pesnikih? — Sedaj se morajo naši mali že prvi dan, ko pridejo v šolo, učiti šteti, pozdravljati in celo moliti samo nemško.

Ali smo na kulturnih tleh kulturne Avstrije, ki hoče spoštovati božje in narodno pravo tako, kot hoče, da svet spoštuje njeno pravico? Čas hiti, naj bi razvoja naše države ne prehitel!

Grafenauer—Kröpf—Grofl. Župnik Hani pripoveduje: Ko sem bil v Blačah na Zili, sem imel priložnost obiskovati tudi našega slavnega narodnjaka in voditelja Franceja Grafenauerja. Tudi v Blače je prišel popravljat orgle. Nekoč mi reče s svojim znanim nasmehom: „Sva obadva narodna Slovenca, pa imava nemški imeni: Grafenauer in Maierhofer!“ Odvrnem mu: „Zgodovinska pot najinih imen pa je zanimiva. Ravno Zila o tem pričuje!“ — „Kako to?“ — „Čujte! Tukaj med Blačami in Goričami je tudi vam znano blato, na katerem pasejo spomladi in jeseni konje, poleti pa raste na njem bohotno seno in ločje. Tam je bila prej velika njiva, katero stari ljudje še pomnijo.“ — „Poznam! To je groflca. Bila je prej posest šentštefanskih grofov. Zato so jo Zilani imenovali grofelco.“ — „Res! V zemljiški knjigi so jo zapisali kot Grafenau in najemniki so se imenovali Grafenauer.“ — „Ha! ha! ha!“, se nasmeji fletni France, „imenitno, to si moram zapomniti!“ — Pristavim še: „In Kröpf, katerih je tudi toliko po Blačah, je isto ko — Grafenauer.“ — „Oho, kako to?“ vpraša France ter gleda bistro v me. Dokazujem: „Slovenski Zilani so imenovali najemnike te groflice: Groflne. Iz groflov so tekom časa nastali Kröpfli!“ — „Imenitno! To morate enkrat objaviti v „Koroškem Slovencu“! pravi Grafenauer nato, „živijo, dajva ga!“ — „No in kaj z vašim imenom Maierhofer?“ me nadalje vpraša. Odgovorim: „V srednjem veku so rekali Mahrhofer. Mar in ne majar. Saj poznate ves Smerče tam pri železnici v šentjurski fari. Največja in najstarejša hiša tam se imenuje: pri Mahrhoferju. Nemški grofi so, kot to pripoveduje slovenski zgodovinar dr. France Kos, radi jemali slovenske kmete-domačine kot mare na zemljo okoli svojih gradov. Tako so tudi šentštefanski grofi Aichelburgi na svojem posestvu, kjer sedaj so Smerče, imeli svojega mara, ki je imel svojo hišo in nosil ime Mahrhofer. Pridnim marhofarjem so nato izmerili posebno parcelo in njihovo posest imenovali „Šmerče“ in ljudi na njej Šmerčane ali Smeričnike in ne Maierhoferja. Smeričniki so tudi pri Vrbskem jezeru. — „Ha! ha! Naj torej živijo Groflni, Majarhoferji, in Šmerčani!“ pravi nato pokojni Grafenauer.

Na železnici. V vlakcu Beljak—Celovec se je nedavno vozil nek naš gospodar iz okolice Vrbskega jezera. V družbi dveh znanih železničarjev se je pogovarjal. Ker so vsi trije Slovenci, so se seve pogovarjali v svoji domači besedi. To očitno nikakor ni bilo povšeči nekemu gospodu, ki se je vozil v istem vozu in je baje iz Poreč. Začel je nad družbo razgrajati, češ da je nedostojno za ljudi, ki nosijo avstrijski domovinski znak, če se pogovarjajo slovensko. Nadutega gospoda je gospodar kratko zavrnil, da govorijo pač svojo materino govorico. Ta preprosti in tako pravični odgovor očitno nestrpnemu ni zadostoval. Hotel je še naprej rogovoliti, kar ga gospodar smelo vpraša po njegovi narodnosti. To vprašanje je možu nenadoma zaprlo sapo in se je jadrno odstranil. — Naj pripomnimo: Živela slovenska korajža!

Glinje. Vedno zopet čitamo in slišimo, kako se gotovi krogi v deželi trudijo, da bi prišlo čimprej do sporazuma med narodoma, ki sta vezana drug na drugega. Najdemo med temi tudi vrle može, prave Nemce, katerim je veliko na tem, da se odstrani vse, kar bi povzročalo kako nesoglasje. Toda, kar želi pravi Nemeč, to našim odpadnikom menda ni po volji. Na božični praznik je prišla družba slovenskih fantov v gostilno g. Tratnika. Mirno so došli, se dostojno vsedli in zapeli slovensko pesem. To pa je nekega navzočega gosta tako razburilo, da jih je brez vsakega povoda začel zmerjati in psovati z „Oesterreichische Čušen, windisches Gesindel“ itd. Če izusti take besede kaka baraba, se zato ne zmenimo dosti, a ta fini gospod, ki je rabil te psovke, je bil tokrat naš nadučitelj g. Wrulich. (Imena prič so uredništvu na razpolago.) Radovedni smo ali ta gospod tako pojmuje božični mir med narodi? In tak človek

je poklican, da vzgaja našo mladino! Naši občinski možje vedno tožijo, da imamo plačevati tako visoke šolske prispevke boroveljski občini, ker se od leta do leta množi število otrok, ki iz naše občine obiskujejo šolo v Borovljah. Sedaj pač lahko razumemo, zakaj to, ker vsak oče si bo pač dobro premislil, komu naj zaupa svojega otroka!

Eden, ki je bil zraven.

Iz zgornjega Roža. V soboto 21. decembra so naši učitelji in šolarji priredili božničnico, na kateri so naši otroci podajali in peli različne pesmi. Südmarka je poslala daril za uboge šolarje. Baje je tudi sklenila, da bo prva šola, katero bo sedaj zidala, v Ledincah. — Sneg je izprva močno oviral prometno zvezo v Beljak. Na tržni dan sredi decembra smo imeli domov grede križe, naš avtobus ni mogel naprej. Vsakih sto korakov smo morali skočiti iz njega, kidati sneg s ceste in ga tiščati. Ob pol petih smo šli iz Beljaka, ob pol dvanajstih ponoči pa smo ga pritiščali domov. Pa smo bili vsi še dobre volje. — Živela hejdova mešta! Pečniški župnik je dobil za praznike cel žakelj hejdove moke. Dal je zanj krasno ogrsko sedlo, na katerem je jahal v svetovni vojni kot ordonanca po divjem Krasu na soški fronti. Kdor bo hejdovo mešto rad imel, mu bo Bog osemdeset let naštel, pravijo. Našemu župniku torej še dvajset. — Ubogim ledinške občine pa je zvezna vlada poslala 100 kg tirolskih klobas. Je tudi nekaj!

Želinje. V drugi polovici novembra smo pokopali ob asistenci treh duhovnikov bivšega dolgoletnega mežnarja želinjske podružnice Ožbeja Jamnika. Rajni je dosegel visoko starost 78 let in je opravljal mežnarsko službo celih 45 let. Bil je v tej dobi navzoč pri 731 krstih, 126 porokah in 582 pogrebih, ne všteti potov, ko je spremljal dušne pastirje šmarješke fare k bolnikom in umirajočim. Za zvesto službovanje je bil rajni Ožbej leta 1933 odlikovan z zaslužno kolajno, katero so mu izročili ob navzočnosti cele fare. Še se spominjamo, ko je leta 1927 v ožjem krogu prijateljev obhajal 40letnico, odkar je prevzel cerkveno službo. Čez 8 let je na isti dan po dolgem in hudem trpljenju zapustil ta svet. V sončnem želinjskem župnišču so mu leta tekla mirno in enakomerno, živel je samotno življenje in se ni dosti brigal za svet. Svoj kruh si je služil kot mežnar in krojač, celo svoje življenje je varčeval, da bi si zagotovil brezskrben življenjski večer, a inflacija ga je spravila ob vse prihranke. Večni mu mir!

Pribla ves. Skoraj leto dni nam je prizanašala bela žena. Sedaj pa je segla s svojo koščeno roko po trinajstletnem edincu Šopejeve družine Albertu. Celih pet tednov je voljno prenašal težko bolezen, bil dvakrat previden z zakramenti za umirajoče, na kvaterno nedeljo pa je zaspal v Gospodu. Dne 24. m. m. ga je spremljala ogromna množica ljudstva na zadnji poti. Mil, prošt Truppe so se od ranjkega poslovili ob odprtem grobu. V Šopejevi družini pa je na sveti večer namesto božičnega drevesca gorela večna luč in spominjala na prerano odišlega. Gotovo je rajni praznoval svoj božič v rajskem Betlehemu in pel z nebeškimi krilatci božični slavospev: Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji! Šopejeve starše tolaži Bog, ranjkemu Albertu večni mir!

Strpna ves. Na roženvensko nedeljo nas je zapustila Kosmova mati. Dni navrh jo je spremljala velika množica ljudstva iz kazaške in doblaveške župnije na šmihelski mirodvor. Zapustila je rajna mati pet otročičev in žalujočega moža. Rodom je bila iz ugledne Lužnikove družine v Pribli vesi. Dolga leta je bila članica Marijine družbe, rada je molila rožni venec in je bila zato odpoklicana na roženvenski praznik. Naj počiva v Gospodu!

Drobiž. K božiču je zvezna vlada odredila obsežno amnestijo kaznjencev izsta februarskega in julijskega puča. V zaporih ostane 16 težjih kaznjencev. — V decembru so došli v promet zlatniki za 25 in 100 S. Letos pa bodo izdani novi novci za 2 šilinga s sliko princa Evgena Savojskega. — Kardinal dr. Innitzer in bivši zvezni kancler dr. Ender sta minule dni praznovala šestdeseti življenjski jubilei. — Koroški Heimatbund je koncem minulega tedna v zvezi z državnim prosvetnim referentom dr. Wiklerjem priredil voditeljski tečaj za udeležence iz slovenskih krajev dežele. Tečaj je zaključil večer, zvan „Grenzlandabend“. — Südmarka je tudi letos obdarila otroke mnogih naših šol, tako na Brnci, Selah, Ledincih, Bistrici v Rožu, Grabštanju, Krčanjah i. dr. — V celovski stolnici je bil poročen Miha Poschinger, rodod iz Svetne vesi, z g. čno Jožefino Lach iz Št. Ruperta pri Celovcu. — Posestniku Obersteinerju v Gospa sveti so neznanci odvedli 12letnega

konja rjavca, vrednega 500 S. Pred nakupom se svari. — Brzovlak je pri Anabichlu povozil 66letno Marijo Franc. — V bližini gostilne Bierbaumer v okolici Grebinja so vozniki našli mrtvega novorojenčka. Nanj so jih opozorili kriki lačnih ptičev, ki so mrliča že načeli. Zločinska mati pride pred sodnijo.

NAŠA PROSVETA

Letošnji dar družbe sv. Mohorja. Malo pozno sicer, a že so med nami priljubljene Mohorjeve in mlado ter staro sega po njih. Kaj so nam, bi vedeli šele, ko bi jih nekoč ne bilo. „Koledar“ je letos učen in globok, marsikaj v njem bo treba prebrati dvakrat in trikrat — o slovenski besedi, o naši vasi, o grozečem boljševisizmu — da pride mo do korenin našega življenja. Pa še to razberimo iz njega, da bomo morali presneto napeti svoje sile, da prihodnje leto ne pade število koroških Mohorjanov pod dvatisoč! „Stiški tlačan“ je tretja knjiga o belih menihih. Kdor jo bo dobro bral, bo lahko bral v njej tudi kos naše ožje zgodovine pred stoletji. Morda dočakamo še mi proglasitev škofa A. M. Slomška za blaženega. Tedaž šele bomo znali prav ceniti dragoceni življenjepis o velikem sinu slovenske matere. Znanec pa bo z njim vstal vzornik, katerega bi mi brez življenjepisa tako malo poznali. „Zgodovina slovenskega naroda“, 13. zvezek, nas vodi v narodne boje druge polovice minulega stoletja. Za nas koroške Slovence tem zanimivejša in poučnejša, ker tičimo mi še v tem stoletju v pogledu naših narodnih pravic. „Vatomika“ je lahka, poučna povest o zadnjem poglavarju indijanskih Delavarcov, ki se je z ostanki svojega rodu rešil v osrčje Cerkve. — Še kratko o knjigah za doplačilo. Najprej to: škoda, da za en sam bori šiling doplačila nismo naročeni nanje vsi! „Naši zobje“ je preprost, lahko umljiv zdravniški spis, „Naš gozd“ je menda prva večja slovenska razprava o tem kosu žive narave in jo bo s pridom bral vsak gospodar. „Pravljice za lahkomišeljne ljudi“ so namenjene tudi velikim otrokom, ker nosijo v preprosti obliki mnogo življensko modrost in izkušnjo. „Sin dveh očetov“ je sodoben roman, preveden iz nemščine, ter slika boje človeškega otroka za prave, resnične vzore. Knjiga spada v vsako društveno knjižnico! „Mlada njiva“ pa je lepo in pestro darilce našim malim, katero naj bi dobili vsaj v posodo potom naših društev! — H koncu še to: Dobra knjiga je dandanes sirota. Domišljavi moderni svet jo odriva, ker ne razume več njene misli in mu je zato samo v nadlego. Zato jo vzemite in podprite vi, rojaki, ki še varujete v prvenstvo duha in duševnega nad otipljivo, mrtvo snovjo! Dobra knjiga vam postane vir resnične modrosti in tihe sreče.

Narodna igra „Janez z Visokega“, prirejena po Fr. Jakličevi povesti, se dobi za ceno 25 din pri založniku Ivanu Mohor, Šenčur pri Kranju št. 53. Pri naročitvi petih izvodov petina popusta.

Podljubelj. (Črna žena.) Na Štefanovo so gostovali v Delavskem domu „Gorjanci“ iz Kotmare vesi ter podali lepo igro „Črna žena“. Nekako bali smo se, da bo udeležba pičila, ker vreme ni bilo ravno ugodno, tembolj pa smo bili potem veseli, ko smo videli, kako se je napolnila dvorana. Prav čudili smo se, kje so dobili „Gorjanci“ toliko korajže, da se niso ustrašili dolge in težke igre. Posneta je iz domačega življenja pred par sto leti, ko so vpadali v slovenske kraje še Turki, na drugi strani pa trpinčili naše kmete grofie in grajščaki. Šest dejanj in vsakokrat sprememba, to pač posebno otežkoči predstavo, ki traja skoraj štiri ure. Jedro igre pa je dobro in velikokrat razburljivo napeto. Vsa čast vrlim igralcem in njihovi požrtvovalnosti! Da, požrtvovalnost moram posebno povdariti, ko vidim, da so sami kmetski in delavni ljudje, ki bivajo raztrešeni daleč drug od drugega. In takim kulturnim delavcem je menda odpovedal dvorano gostilničar v Kotmari vesi!

Železna Kapla. Na praznik Treh kraljev, dne 6. januarja, se vrši ob 12. uri op. v gostilni Koller občni zbor tukajšnjega čebelarkega društva. Poleg običajnih točk so na sporedu zanimive razprave o čebelarstvu. Vabljeni člani in ostali interesi!

Na praznik Treh kraljev igrajo v Globasnici ob 3. uri pop. igro „Rožmarin“, vrhutega še šaljiv prizor. Sodelujejo pevci. Čisti dobiček je namenjen invalidom. — Isti dan ponovijo člani pliberškega društva v Št. Rupertu pri Velikovcu ob 3. uri igro „Boštjan iz predmestja“.

GOSPODARSKI VESTNIK

Novo leto — novo gospodarstvo.

Dober gospodar ne dela z dneva v dan, marveč ima v svojem gospodarstvu dobro zamišljen in načrtan načrt. V zimi mu je časa dovolj, da obrne pogled nazaj na minulo leto ter pregleda, kako je v tej dobi gospodaril. Gleda tudi v bodočnost, kako bo gospodaril v novem letu. Na podlagi pridobljenih si izkušenj si sestavi gospodarski načrt tako, da v letnih mesecih lahko dela po njem.

Vsaj glavne dohodke in izdatke, ki jih je imel v minulem letu, ima zabeležene skoroda vsak kmet. Deloma iz njih in deloma iz svojega spomina si sestavi pregled svojega obratovanja. Tem lažje bo to storil oni, ki ima v svojem gospodarstvu uvedeno knjigovodstvo. Iz načrta za bodoče leto bo najprej posnel glavno linijo, katere se bo držal v svojem gospodarstvu. Nadalje bodo iz načrta razvidne tudi podrobnosti, tako n. pr. katero njivo bo v bodoče razgnojil s hlevskim gnojem, kje bo zasejal oves, deteljo, korenje, koruzo, lucerno, kam prideta krompir ali pesa, katere travnike bo branal, katera zemljišča osušil. Posebno mu bo skrb osredotočena na hlev in njegovo preureditev. Vedel bo, katero živino bo opital in odprodal, koliko telet redil, koliko svinj pripustil i. dr. Izkušnje minulih let mu bodo dobro služile, da bo vedel, kako bo to najbolje izvedel. Poleg izkušenj mu bo seve merodajno tudi strokovno znanje, ki si ga je pridobil s čitanjem kmečkih knjig in listov. Dober gospodarski načrt več zaleže, kot še tako pridno garanje od jutra do večera brez potrebnih gospodarskih smernic. Tudi pri kmečkem delu bodi prva glava, ki usmerja in urejuje, nato šele pridne roke, smisel za varčnost in gospodarska previdnost.

Spomin današnjega človeka je preveč obremenjen po neštetihi malenkostih in raznovrstnih znanosti. Zato svetujemo vsakemu gospodarju, da si nabavi in začne voditi vsaj sledeče enostavne knjižice: blagajniško in obračunsko knjigo, gospodinjstvo knjigo, knjigo setve in pridelkov ter knjigo živine in brejosti. Vanje naj takoj v začetku zabeleži popis premoženja, ki mu nudi pregledno sliko o stanju njegovega posestva. V nove knjige bo zapisal vse dolgove in terjatve, gotovino in še marsikaj drugega. Med letom pa bo vanje beležil vsako izpremembo v gospodarskem obratu: prejem in izdajo denarja, nakup in prodajo blaga, setev, žetev, košnjo, dela na polju in travnikih, v sadovnjakih, otelitve in druge spremembe pri živini. Vsaj to, kar se vsakemu gospodarju zdi potrebno, naj bi beležil. S časom bi prišel na razne pomanjkljivosti, ki ga bodo navajale na izpolnitev njegovega knjigovodstva.

Začetkom novega leta bo dober gospodar pregledal zavarovalne police, položnice davčnih in socialnih zavodov, kril bo naročnine za liste in strokovne časopise, na jasnem si bo o stanju svojega eventualnega dolga ali vloge koncem leta i. dr.

To so nekatere točke, za katere naj se gospodar ob začetku novega leta pobriga. Celotni pregled čez njegovo gospodarstvo bo vsakemu kmetu v veliko pomoč, da bo začel novo leto z boljšimi upi na bodočnost in na uspeh svojega dela.

Po „Domoljubu“.

Odbirajmo semena za spomladno setev! V odbiranju semena smo še močno zaostali. Drugod se kmetijski svet žuri, da si s skrbnim odbiranjem semen pomaga do ugodnejših pridelkov. Pri vseh rastlinah moramo seme odbirati. Zaenkrat smo izbirčni samo šele pri turščici, katero odbiramo za seme že pri ličkanju. A tudi pri drugih rastlinah je pridelek odvisen poleg od gnoja in zemlje tudi od semen in od sorte. Nazaj na njivo mora najboljše in najtežje zrnje, da si na ta način vzgojimo dobre domače sorte. Če nimamo lepega semena doma, ga poiščemo iz bližnjih sosednjih krajev, iz priznanih boljših leg in gospodarjev, ki so znani, da pridelujejo lepo žito. Ob dosledni naši skrbi za dobro seme se bodo naši žitni in drugi pridelki kmalu izboljšali. Previdnosti je treba pri nabavi tujih žitnih semen. Dokler ni tuje seme v malem preizkušeno, toliko časa ga sploh ni rabiti v večjem obsegu. Zvečina so tuja semena izboljšana semena. Če naša domača semena enako dobro

čistimo in odbiramo, nam bodo dajala najlepše pridelke.

Dobro oranje. Dobro oranje zavisi od dobrega dela. Pri oranju moramo gledati na to, da so brazde ravno in enakomerno odrezane in da se brazde med obračanjem drobe. Brazda bodi po vsej dolžini enako široka in le tako široka, da je po vsej širini spodrezana. Tako enakomerno izorana zemlja s krepko nadrobjenimi ali zrušenimi brazdami je dobro obdelana in pripravljena za rodovitnost. Slabo je obdelana njiva, katere brazde so krive in neenakomerno široke in slabo spodrezane. Če ostanejo brazde po vsej dolžini cele, nerazdrobljene, ovirajo poznejšo rast. Oranje v svoji kakovosti zavisi od pluga in od dela. In še od zemlje, ker zahteva težka zemlja večjo, lažja manjšo skrb.

Celovski trg minulega tedna. Krave (kg žive teže) 85, prašiči 1.20—1.50 S, pšenica (1 kg) 38 do 40, rž 38—29, ječmen 24—28, oves 24—25, ajda 24—26, koruza 24—28, sladko seno 10—20, kisló 9—10, slama 5—6, grah 80—1.00, leča 80—1.00, fižol 30—50, krompir 12—15, zelje 30—40, goveja mast 4.00—4.50, sirovo maslo 3.60—4.50, prekajena slanina 3.20—5.20, surova slanina 2.20—2.40, svinjska mast 3.00—3.40, jajca 22—24, kokoši 2.50 do 3.50, race 4.00, gosi 8.00, drva kratka, mehka 3.00—4.00, trda 4.00—5.00 K k. meter.

ZANIMIVOSTI

Napoleonovega sina bodo prepeljali v Pariz. V dunajski kapucinski grobnici, kjer počivajo člani avstrijske habsburške rodovine, počiva tudi truplo edinega sina velikega Napoleona, ki ga je veliki cesar imel v zakonu z vstrijsko vojvodinjo Marijo Luizo. Mladi princ, na katerega je bil Napoleon sila ponosen in ga je strastno ljubil, je sprejel že ob rojstvu naslov rimskega kralja. Ko je bil poraženi Napoleon poslan na otok Elbo, je sprejel svojo hčerko in vnuka avstrijski cesar. Mladi in lepi mladenič se mu je sila priljubil. Ne pa avstrijskemu kanclerju Metternichu, ki se je bal rastoče priljubljenosti mladega kralja ali vojvode reichstatskega, kakor so ga še nazivali. Metternich je mladeniča obsodil v samoto, kjer je zbolel na jetiki in umrl v starosti 21 let. Francozi nameravajo prihodnje leto „mladega orla“ prepeljati v Pariz in ga slovesno pokopati.

List, ki mu ni para na svetu. V azijskem Tibetu izdaja angleški misijonar Asbos list, ki je edini na tej ogromni zemlji, veliki za tretjino Evrope. List izhaja v 50 izvodih, naročuje ga tibetanski budistični duhovniki, zvali „lame“, in ga pustijo prebirati na večjih trgih tibetanskih krajev. V Evropi ga naročuje še britanski muzej v Londonu in nemški državni muzej. Težave so z razpošiljavitvijo, ker ga morajo raznašati slučajni potniki.

Nekaj o avstrijskem kožuharstvu. Avstrijsko kožuharstvo je na dokaj visoki stopnji. Samo Štajerska „proizvaja“ letno do 800 lisičjih kožic, od katerih so štiri petine polnovredne. Nadalje pridejo na kožuharski trg prav lepi eksemplari kožic kune-zlatice, podlasic i. dr. Lisic pade v avstrijskih loviščih letno okroglo 11.000, kožice pa se zamorejo dobro prodati samo od onih živali, ki so bile ustreljene ali vjete v zimi. Tuje kožuharje gojijo mnogokod v umetnih farmah, vendar je njihovo blago v zadnjih letih precej utrpelo na ceni.

Vlak je zašel. Na rumunski postaji Chisinau v Besarabiji se je nedavno zgodil sledeč edinstven slučaj. S tamošnje postaje vodita dve progi več deset kilometrov v isti smeri druga tik ob drugi ter se ločita šele po polurni železniški vožnji. Ob prihodu vlaka je službujoči uradnik pozabil izdati potrebni signal za prekretanje tračnic v smer, v katero bi moral vlak voziti. Vlak je odvozil in četudi se o pomoti obveščeni železniški čuvaji skušali vlakovodjo in kurjača opozoriti, da vozi vlak v napačni smeri, je postala pomota očitna šele na prihodnji postaji. Vlak se je moral nato vrniti. Rumunski listi dostavljajo, da je bila sreča v nesreči, da mu ni privozil nasproti drug vlak, kar bi imelo za posledico strahovito železniško katastrofo.

Kokoši so tihotapile. Na holandsko-nemški meji je nedavno sodnija obsodila osem posestnikov na občutno kazen, ker so s tihotapljenjem ogoljufali državo. Tihotapska zadeva pa ni bila tako enostavna: Na Holandskem je kokošja piča poceni, jajca pa so v Nemčiji draga. Posestniki, ki so sami mejači, so se hoteli ob tem okoristiti in so

krmili svoje kokoši na holandski strani, kokošja gnezda pa so imeli na nemškem ozemlju in so torej kokoši jajca nesle v Nemčiji. Nad dva milijona jajca so tako spravili v promet in si pri tem napravili seve lep denar. Pa obmejna oblast je prišla originalnemu tihotapstvu na sled in sodnija je dotične posestnike obsodila na 5 mesecev zapora.

Premetene Dunajčanke. Na Madžarskem so svinje in pujski cenejši ko pri nas. Ker h praznikom prija dobra pečenka, so se hotele neke Dunajčanke s tem okoristiti. Že dalje časa so cariniki opazovali, da prihaja čez mejo veliko mamic z otroškimi vozički. Otročički imajo na glavi avbico s čipkami in so lepo zaviti v pleničke ter še dobro pokriti, da se ne premrazijo. Veliko število vozičkov je vzbudilo v nekem cariniku sum, ogledal si je vsebino v ozičku nekoliko bližje in odkril — okroglega pujska, ki se je zadovoljno mencial v mehki posteljci. Odtlej je prevoz otroških vozičkov iz Madžarske nenadoma izostal.

Mesto venca na grob pokojnega bivšega koroškega slovenskega poslanca Franca Grafenauerja so darovali za tiskovni sklad: Dr. Lujo Koser, generalni konzul kraljevine Jugoslavije v Celovcu, S 50.—; rodoljubi iz Žitare vesi S 10.—; Vinko Poljanec, župnik v Škocijanu v Podjuni, S 10.—; Josip Stöcklinger, Vresje, S 1.—; Tone Sloki, Celovec, S 3.—; Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem v Celovcu S 50.—. Darovalcem najpristrčnejša hvala!

Kruh iz faraonskih časov. Protestantovski pastor Philipson v Jutlandiji je pred nekaj leti dobil dve pšenični zrni iz žitnice, katero so našli v grobu faraona Tutankamona. Mož je bil radoveden, ali bodo ta pšenična zrna vzkalila, in jih je zato doma vsejal. In glej! Zrna sta vzkalila in pogнали vsaka po en klas, na katerih je bilo 11 zrn. Teh ednajst zrn je pastor drugo leto spet vsejal in delal tako več let. Danes ima Philipson že tako žetev, da bo iz zrn lahko napekel več hlebcov kruha, pri tem pa se lahko pohvalil, da je kruh iz žita egiptovskih faraonov. Zato pa njegov kruh seve ni nič boljši od drugega pšeničnega.

O možu, ki je izumil dinamit. Leta 1833 se je rodil v predmestju švedsega glavnega mesta Stockholm kot sin revnega učitelja — Alfred Nobel. Obiskoval je samo ljudsko šolo, po lastnem trudu pa postal slaven kemik. Posrečil se mu je izum smodnika. Ker je bil vnet zagovornik miru, je vsaj izum namenil pridobivanju zemeljskih zakladov, gradnji velikih prometnih cest in predorov. Začel je graditi tovarne za dinamit po vsem svetu. Njegov strašni izum pa je kmalu postal važno vojno sredstvo, ki je mahoma spremenilo dotedanjo tehniko vojskovanja. Na široko je začela kositi bela smrt na vojnih poljanah, zločinci so se začeli posluževati učinkovitega morilnega sredstva. Vse to je Nobelu zagrenilo življenje in odtlej je neprestano mislil, kako bo krivico, ki jo je povzročil njegov izum, popravil. Svoje ogromno premoženje je namenil podvigu človečanske kulture in zaslugam za svetovni mir. Vsako leto se razdelijo v Stockholmu velike nagrade za svetovne uspehe v naravoslovju, kemiji, zdravništvu, slovstvu in za zasluge za svetovni mir. Dolga vrsta učenjakov je že bila deželna velike nagrade. Med njimi je tudi Ljubljčan prof. Pregl, ki sedaj živi v Gradcu. Letošnje nagrade za ohranitev svetovnega miru ni sprejel seve nihče.

Sedemnajst Rimov. Zanimivo je, da nosi ime večnega mesta Rima še 16 drugih mest. Tako je samo v Združenih državah 9 mest z naslovom Rim, v južni Ameriki 3, ostala mesta z imenom Rim pa se nahajajo v Avstraliji in Aziji. Iz tega se da sklepati, v kako velikem številu so se Italijani izseljevali in se še izseljujejo v vse kraje sveta.

Za tiskovni sklad so darovali v zadnjem četrtletju: Franjo Celnar, Celovec, 1.50; Janez Kežar, Horce, 1.—; Janko Ogris, Bilčovs, 1.—; Franjo Celnar, Celovec, 0.50; dr. Fran Zeichen, Suha, 2.—; Franjo Celnar, Celovec, 1.50; Štefan Bayer, Loga ves, 3.—; T. R. 1.50; neimenovan iz Strpne vesi 1.—; neimenovan iz Vogrč 2.—; Franjo Celnar, Celovec, 1.50; Štefan Bayer, Loga ves, 2.—; Valentin Hedenik, Preblje, 1.—; Hranilnica in posojilnica v Dobrli vesi mesto venca pokojnemu članu načelstva Janezu Moharju v Srejah 40.— S. Klemen Grafenauer, Maribor, Din 10.—; Klub koroških Slovencev v Mariboru Din 300.—. Prav iskrena hvala vsem darovalcem, ki se zavedajo pomena tiskovnega sklada.